

Інформаційний лист

ДУ «ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ХВОРОБ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»

Профілактика отруєнь небезпечними рослинами

Із початком весняно-літнього сезону все більше людей прагнуть проводити вихідні на природі. Простий контакт з деякими лісовими та польовими рослинами може обернутися важким отруєнням.

Отруйні речовини можуть міститися у всій рослині загалом або в окремих її частинах: у надземних (листках, квітках, плодах, насінні, стеблах) та підземних (коренях, кореневищах, цибулинах, бульбах). Дія отруйних рослин зумовлена вмістом глюкозидів, ефірних олій, алкалоїдів, органічних кислот, смол, токсальбумінів та інших токсичних хімічних сполук.

В Україні зустрічаються такі отруйні рослини: блекота чорна, дурман звичайний, беладона звичайна, вовчі ягоди, вороняче око, паслін, багно, борщівник, наперстянка, чемериця, боліголов, геліотроп, хрестовик та багато інших.

За дією отруйних речовин переважно на ту чи іншу систему організму отруйні рослини поділяють на:

- ті, що викликають пошкодження ЦНС (блекота чорна, беладона звичайна, боліголов, дурман звичайний, вовчі ягоди, багно, вороняче око та інші);
- ті, які викликають пошкодження шлунково-кишкового тракту (паслін, вороняче око, вовчі ягоди та інші);
- рослини, які викликають пошкодження серця (вороняче око, наперстянка, чемериця та інші);
- такі, що спричиняють пошкодження переважно печінки (геліотроп, хрестовик та інші); – рослини, що переважно пошкоджують шкіру (борщівник та інші). Клінічна картина отруєнь залежить від виду рослини та її кількості, яка попала в організм.

Приклади отруйних рослин, що найчастіше зустрічаються на території України, та отруєнь, які вони викликають:

Блекота чорна. Усі частини блекоти чорної дуже отруйні. У коренях, які схожі на корені петрушки, містяться сильнодіючі отруйні алкалоїди. При легкому отруєнні блекотою з'являються сухість у роті, розлад мови і ковтання, розширення зіниць, сухість і почервоніння шкіри, збудження, рідше - марення і галюцинації, прискорене серцебиття. При важких отруєннях людина втрачає орієнтацію, відчуває різке рухове і психічне збудження, значно підвищується температура. Тож їсти насіння чи корені цієї рослини дуже небезпечно.

Дурман звичайний. Ця рослина родини пасльонових, може сягати у висоту 1 м. Неприємно пахне. Квітки у отруйної рослини білі, характерної витягнутої форми. Плід - коробочка яйцевидної форми, покрита товстими, твердими шипами. Пагони, листки, плоди і насіння дуже отруйні, містять різні алкалоїди, які викликають важке отруєння.

Беладона звичайна містить багато отруйних речовин. Особливо небезпечний її плід - фіолетово-чорна, блискуча, соковита ягода з темно-фіолетовим соком, тому, що діти дуже часто плутають її з вишнею. Сік плодів беладони спричиняє важке отруєння.

Вовчі ягоди – наскільки привабливі за яскраво-червоний колір, настільки ж - небезпечні. Кущі цієї рослини заввишки до 1,5 м. Усі частини її містять сильнодіючі токсичні речовини. Вовчі ягоди не їсть жодна тварина. Смертельною дозою для людини є 10-15 ягід. Симптоми отруєння виявляються за кілька годин: тремор рук, розширення зіниць, набряк слизових оболонок ротової порожнини і носоглотки, крововиливи, блювота, пронос, непритомність, можлива смерть.

Вороняче око. Усі частини цієї рослини смертельно отруйні. Особливо часто отруюються діти, яких приваблюють блискучі красиві ягоди воронячого ока. Їх плутають з чорницями. Листки діють на нервову систему, плоди – на серце, кореневище викликає блювоту. Симптоми отруєння: болі в животі, пронос, блювота, приступи запаморочення, судороги, порушення роботи серця, зупинка серця.

Багно. Головна небезпека багна полягає в його ефірних оліях, які містять токсичні компоненти, здатні викликати отруєння. Інтоксикація проявляється при вдиханні ефірної олії рослини при зборі або сушінні сировини, прогулянках уздовж місць, де цвіте багно. Тому, особливу групу ризику становлять збирачі рослини - при тривалому знаходженні у заростях багна можуть з'явитися симптоми отруєння. При отруєнні багном може розвиватися сильний головний біль, нудота, запаморочення, підвищення збудливості нервової системи, у важких випадках - її пригнічення.

Борщівник. Всі частини цієї отруйної рослини містять ефірні олії та інші активні речовини. Крапля соку борщівника при попаданні на шкіру або слизову може викликати сильні опіки, що супроводжуються болем, почервонінням, пухирями. Неможна не тільки рвати борщівник, але навіть просто гратися в його чагарниках. Навіть зрубана, зів'яла рослина здатна нашкодити дитині, особливо тому, хто любить майструвати зі стебел трубочки, дудочки, брызгалки і човники.

Паслін. У траві та незрілих плодах пасльону чорного міститься отруйний алкалоїд солані дін, який не руйнується навіть при термічній обробці і може викликати сильне отруєння. Ознаки отруєння: блювота, уповільнена реакція, утруднення дихання, уповільнення серцевої діяльності. А в разі несвоєчасного надання медичної допомоги можливий навіть летальний результат. Тому навіть зрілі плоди і траву пасльону слід використовувати дуже обережно.

З отруйними рослинами можна зустрітися також вдома. Небезпечними для здоров'я є конвалія, наперстянка, рицина та інші.

Квіти **конвалії** перетворюються в червоні плоди. Тільки їх не можна чіпати, а тим більше їсти. Вони отруйні! Та й вся рослина конвалії отруйна, тому при її вирощуванні і розмноженні слід бути обережним. Навіть вдихання чудового аромату цих квітів може викликати отруєння. Отрута міститься навіть у вазі з водою, у якій стоять конвалії. При отруєнні конвалією виникають такі симптоми, як нудота, біль у роті та шлунку, судом, розлад травлення. Королева клумб-**наперстянка** також є отруйною. Усі частини рослини є отруйними. Симптоми отруєння: нудота, блювота, кишковий коліт, анорексія, пронос, гарячка і марення, згодом – галюцинації, послаблення пульсу, тремор, конвульсії та смерть. На наших квітниках часто можна зустріти **рицину**. У насінні рицини міститься отрута білкової природи рицин. Цей білок не зворотно і специфічно зв'язує вуглеводи. Прийом всередину насіння рослини викликає блювоту і кольки, кровотечу з шлунково-кишкового тракту, порушення водно-електролітного балансу і смерть впродовж 5–7 днів. Шкода здоров'ю є непоправною. Люди, що вижили, не можуть повністю відновити здоров'я, бо рицин руйнує білки тканин. Вдихання порошку рицину у такий самий спосіб вражає легені. У залежності від чинного фактору клінічна картина отруєнь окремими отруйними рослинами може мати особливості.

Основні симптоми отруєння рослинами:

- Отрути рослинного походження сильно пошкоджують органи травлення. • Короткий інкубаційний період (1-2 години) у зв'язку з тим, що отруйні речовини швидко всмоктуються із травного тракту до крові.
- Виникають нудота, блювота, пронос.
- Сильне зневоднення організму викликає загальну слабкість.
- У разі отруєння ягодами блекоти з'являються запаморочення та галюцинації.

Якщо все ж таки людина отруїлась – потрібно терміново викликати «швидку» — за

гальний номер 103 та надати першу допомогу:

- Хворому необхідно провести промивання шлунку- запропонувати випити 1-2 склянки теплої води та викликати блювання. Процедуру повторити 3-4 рази. • Після промивання потерпілий повинен прийняти сорбенти.
- Необхідно дотримуватися постільного режиму.
- Якщо постраждалий доторкнувся до борщівника та інших рослин, що викликають запалення шкіри, обмийте вражені місця теплою водою з милом. Це дозволить хворому протриматися до приїзду бригади швидкої допомоги.

Профілактика отруєнь рослинами:

- Оминати невідомі рослини та не нюхати.
- Не вживати невідомих рослин, ягід у їжу.
- Якщо збираєтеся на відпочинок на природі, беріть із собою аптечку першої допомоги.

**ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО НЕ ВСЕ, ЩО РОСТЕ В ПРИРОДІ МОЖНА ЧПТИ,
НЮХАТИ І ТИМ БІЛЬШЕ ЇСТИ! БЕРЕЖИТЬ СЕБЕ ВІД ОТРУЄННЯ РОСЛИНАМИ!**